

ඇඹුල් දොඬුම් (පැහිරි කුලයේ ශාක)

වර්ගීකරණය : Plantae

රාජධානිය : Magnoliophyta

වංශය : Magnoliopsida

වර්ගය : Rosidae

ගෝත්‍රය : Sapindales

ඝනය : Citrus

විශේෂය : Aurantium

උද්භිද විද්‍යාත්මක නාමය : *Citrus aurantium*

හැදින්වීම

ආසියාවේ සම්භවය වූ බව විශ්වාස කෙරේ. මෙය බොහෝ විට විශාල වගා ලෙස දක්නට නොලැබෙන අතර ගෙවතු වගාවක් ලෙස දක්නට ලැබේ.

උද්භිද විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ

- අඩි 15-20ක් උසට වැඩෙන ශාකයකි.
- ශාක වියන තදින් ඇහිරී නැත.
- බොහෝ විට කඳු කටු සහිතය.
- පත්‍ර ඕවලාකාරය.
- පත්‍ර වෘත්තය පළල් පියාපත් සහිත වන අතරම පියාපත් පත්‍ර තලය ස්පර්ශව හෝ පත්‍ර තලය මත අතිපිහිත ආකාරයට පිහිටා නොමැත.

ඇඹුල් දොඩම් ශාකයක්

- මල්වල විශාලත්වය පැණි දොඩම් මල් වලට සාපේක්ෂව විශාලය
- එලයේ පොත්ත රළුය
- පැසුණු ගෙඩියේ මැද සිදුරක් ඇත
- එල බීජ සහිතය
- යුෂ ලා කහ පැහැතිය
- තද ඇඹුල් රසකින් හා තිත්ත රසකින් යුක්තය

පැසුණු එල හා බීජ

ඇඹුල් දොඩම් ප්‍රභේද (පැහිරි කුලයේ ශාක)

ආරථික බෝගයක් ලෙස වගා නොකරන හෙයින් දේශීය වර්ග පමණක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ වගා කෙරේ. මෙවා ද බීජ පැළ මගින් ව්‍යාප්ත කරගන්නා හෙයින් ශාකවල ලක්ෂණ එකිනෙකට වෙනස් වේ.

දේශීය වර්ගයේ ඇඹුල් දොඩම් එල

ප්‍රයෝජන

- ආයුර්වේද ඖෂධ සඳහා බහුලව යොදා ගනී.
- ගෙඩි මාමලේඩ් හා බීම වර්ග සෑදීමට භාවිත කරයි.
- එලයේ පොත්ත වාෂ්පශීලී තෙල් වර්ග නිපදවීමට යොදා ගනී.
- බීජ, බද්ධ පැණි දොඩම් හා ජමනාරං පැළ නිපදවීමේ දී ග්‍රාහකය ලෙස යොදා ගනී. නමුත් මෙය ට්‍රිස්ටිසියා වෛරස් රෝගයට පාත්‍රවීමේ නැඹුරුව වැඩි බැවින් ග්‍රාහක ලෙස යොදා ගැනීම සීමාකාරී වී ඇත.

ග්‍රාහක පැළ සඳහා ගන්නා ඇඹුල් දොඩම් බීජ

ඖෂධීය ගුණ හා පෝෂණ සංයුතිය

මෙය ඉතා පහසුවෙන් ජීරණය විය හැකි ආහාරයකි. නිතිපතා එය ආහාරයට ගත්විට ශරීරයේ සාමාන්‍ය සෞඛ්‍ය තත්ත්වය දියුණු වේ. එය බාල මහළු සියළු දෙනාටම යෝග්‍ය පලතුරකි.

කැල්සියම් හා විටමින් “සී” මනාව අඩංගු පලතුරකි.

පෝෂණ ගුණයෙන් පිරි ඇඹුල් දොඩම්

දේශගුණික අවශ්‍යතා

අඩු වායුගෝලීය තෙතමනය හා ගෙඩි මෝරණ අවධියේදී වියළි කාලගුණයක් තිබීම වගාවට අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

පැසුණු ගෙඩිවල පැහැය ඇතිවීමට දිවා රාත්‍රී උෂ්ණත්වය අතර වෙනස බලපායි. මෙම වෙනස වැඩිවන තරමට ගෙඩිවල වර්ණය ඇති වේ. නමුත් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම වෙනස අඩු නිසා පැසුණු ගෙඩි ද කොළ පාටින් යුක්ත වේ.

පැසුණු ඇඹුල් දොඩම්

පාංශු අවශ්‍යතා

සාර්ථක වගාවක් ලබා ගැනීමට නම් බොරළු තට්ටුවලින් හෝ තද පස් තට්ටුවලින් තොර, හොඳින් ජලවහනය සිදුවන, ලවන වර්ග නොමැති, පාංශු ජල මට්ටම මීටරයකට වඩා ගැඹුරින් ඇති මීටර් දෙකක් පමණ ගැඹුරු පසක් තිබිය යුතුය.

ලෝම පස් ඉතාමත් යෝග්‍යය. මෙයට අමතරව රතු දුඹුරු පස, රතු කහ පොඩිසොලික් පස, රතු කහ ලැටසෝල් පස හා රෙගසෝල් පස වඩාත් සුදුසුය.

පාංශු pH අගය 5-6 අතර පැවතීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

පැළ සිටුවීමට සකස් කරන ලද බිමක්

ඇඹුල් දොඩම් වගා කටයුතු (පැහිරි කුලයේ ශාක)

පැනි දොඩම්වලට අවශ්‍ය තත්ත්වයන් ඇඹුල් දොඩම් වගාවටත් අවශ්‍ය වේ. එහෙත් පැනි දොඩම් මෙන් නොව තෙත් කලාපයේ ද ඇඹුල් දොඩම් වගාකළ හැකිය.

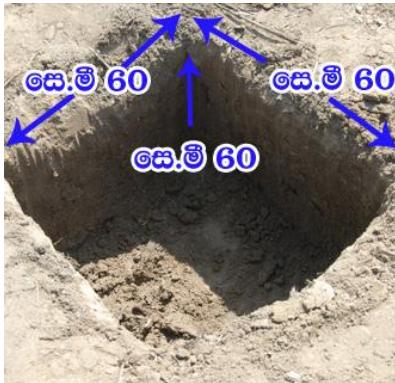
බිම් සැකසීම

සම්පූර්ණ බිම් සැකසීමක් අවශ්‍ය නොවේ. නියමිත පරතරයට අනුව වළවල් කපා ගැනීම ප්‍රමාණවත් වේ.

පරතරය - මීටර් 4 « 4.5

වළක ප්‍රමාණය - සෙ.මී. 60 « 60 « 60

වැසි කාලවලදී ජලය රඳා පවතින නම් කානු කපා ජල වහනය සිදුකළ යුතුය. බැවුම් සහිත නම් කානු හෝ පස් වැටි යොදා පස සංරක්ෂණය කළ යුතුයි.

පැළ සිටුවීමට සැකසූ වලක්

බීජ පැළ ලබා ගැනීම

බීජ වැලි තවානක හෝ ස්ථීර තවානක සිටුවිය හැක. ස්ථීර තවානක් සඳහා නොඉඳුල් වැලි පසක් ඉතාමත් සුදුසුය.

නිරෝගී හොත් එල දරණ ගස්වලින් හොත් මේරු එල නෙලා බීජ ලබාගත යුතුයි. ලබාගත් බීජ හොත් සෝදා ආවේනික ප්‍රමාණයෙන් හා හැඩයෙන් යුතු බීජ පමණක් තවත් කළ යුතුයි.

බීජ පැළවීමට අවශ්‍ය තරම් ජලය සැපයිය යුතුයි.

බීජ වැලි තවානක තවත් කිරීම

වැලි තවානක බීජ තවත් කලේ නම් සති තුනකින් පමණ වර්ගයට ආවේනික ලක්ෂණ ඇති සීසයෙන් වැඩෙන පැළ පමණක් තෝරා බඳුන්වලට මාරු කළ යුතුයි. මෙම පැළ මාස 6කින් පමණ ක්‍රෝෂ්ත්‍රයේ සිටුවිය හැකිය.

පැළ සිටුවීම

නියමිත පරතරය ඇතිව කපාගත් වළවල් මතුපිට පස්, ගොම පොහොර හෝ කොම්පෝස්ට් පොහොර මිශ්‍රකර වළවල් පුරවා තැබිය යුතුයි. වළවල් පිරවීමේ දී පස මතුපිටට වඩා ඉහළින් සිටින සේ මිශ්‍රණයෙන් වළවල් පිරවිය යුතුයි.

බදුන් වලට මාරු කරන ලද පැළ

මෙසේ කිරීමෙන් පස හොදින් වලේ තැන්පත් වීම නිසා වල තුළට කිඳා බැසීමක් සිදු නොවේ. මිශ්‍රණය පුරවා සතියකට පමණ පසු පැළ සිටුවයි.

පොහොර යෙදීම

පැළ සිටුවීමට පෙර පස් සමඟ මිශ්‍රකර එක් වලකට පොහොර ප්‍රමාණය යොදන්න. කුඩා පැළ සඳහා පොහොර යොදන විට ගසෙහි කඳේ සිට සෙ.මී. 15-20ක් පමණ දුරකින් වැඩුණු ගස් සඳහා ගසේ අතු විහිදී ඇති සීමාවට පොහොර යොදන්න.

යොදනු ලබන රසායනික පොහොර

ජල සම්පාදනය

හරිත ශාකයක් බැවින් වර්ධක කාලය පුරාම ජලය අවශ්‍ය වුවත් විශේෂයෙන් මල් පිපෙන හා එල හටගන්නා කාලයේ හොදින් ජලය තිබිය යුතුයි. නැතහොත් මල් හා කුඩා ගෙඩි හැලී යාම සිදුවේ.

වල් මර්ධනය

ගස් වටා ප්‍රදේශය වල් පැළෑටිවලින් තොරව තබාගත යුතු අතර අනෙක් කොටස්වල වල් පැළෑටි සනච වැඩි ඇත්නම් කැනිවලින් හෝ උදව්වලින් කපා ඉවත් කළ යුතුය.

ගස අවට ප්‍රදේශයේ වල් මර්ධනය

ඇඹුල් දොඩම් අස්වැන්න (පැහිරි කුලයේ ශාක)

අස්වැන්න නෙලීම

අස්වැන්න පෙ.ව. 10.00ට පෙර හෝ ප.ව. 3.00ත් පසුව නෙලා ගැනීමෙන් ලෙල්ලෙහි මතුපිට ඇතිවන දුඹුරු පැහැ තත්ත්වය අඩුකර ගත හැක. මෙයට හේතුව මෙම කාලය තුළදී පැහිරි ග්‍රන්ථිවලින් පැහිරි පිටවීමට ඇති හැකියාව අඩුවීමයි.

ගෙඩියට අවම හානියක් සිදුවන සේ නෙලාගත යුතුයි. පළමුව නටුවේ ඉහළින් ගෙඩි වෙන්කරගත් පසු නෙලාගත් ගෙඩිවල නටුව ඉතාමත් කොටට සිටින සේ පිහියකින් වෙන්කළ යුතුය. එමෙන්ම කොළ සියල්ලද ඉවත් කළ යුතුයි.

නෙලාගත් ඇඹුල් දොඩම් අස්වැන්නක්